

Besedilo in fotografije: Bernarda Strgar Satler

Razmišljanje o trajnicah / 2. del

Lanska jesen je bila ena izmed lepših in daljših, kar jih pomnim. Dnevno smo lahko opazovali spreminjanje barv na drevnini in trajnicah. Barve še nikoli niso bile tako lepe, intenzivne in raznolike kot lani. K temu je pripomoglo tudi to, da je le redko deževalo, in tako so na drevesih listi ostali veliko dlje, nadzemni deli trajnic pa so se sušili in propadali počasi, zato smo lahko videli marsikaj zanimivega.

▲ *Nepeta x faassenii* 'Six Hills Giant', mačja meta – se odlikuje po modrih cvetovih in sivo modrih listih, ki ostanejo sveži še dolgo v jesen. Lansko jesen so ohranili svojo barvo do sredine decembra. Cveti celo poletje.

▲ *Persicaria amplexicaulis*, dresen – izjemno trpežna in bogato cvetoča trajnica, ki je primerna za sajenje tako na bolj mokra kakor tudi suha rastišča. Poznamo različne sorte, ki cvetijo rdeče, rožnato ali belo. Cveteti začne na začetku poletja in cveti do prve slane.

▲ *Gaura lindheimeri* neutrudno cveti celo poletje, njeni cvetovi so kot majhni beli ali rožnati metuljčki. Posebno lepa je na sončnih legah, zlasti z okrasnimi travami in bolj robustnimi trajnicami, kot ameriški slamnik, *Echinacea purpurea*, dresen, *Persicaria amplexicaulis*, in drugimi.

Okoli Miklavža sem v vrtnariji zaznala sveže zelene liste pri gavri (*Gaura lindheimeri*), ki so jim sledila že posušena stebela. Mačja meta (*Nepeta x faassenii*) je tu in tam še pocvitala, najlepši pa so bili kitajski trstikovci (*Miscanthus sinensis*). Sorta 'Gracillimus', ki je znana po tem, da jeseni še dolgo časa ostane zelena in pozno zacveti, je bila na začetku decembra oranžno obarvana, tako suličasti listi kot tudi stebela. Kar žarela je v sivem decembrskem jutru. Cvetovi so bili beli, posušeni ter razprti in so samo dopolnjevali pojavnost čudovitega šopa. In prav lansko jesen smo imeli priložnost, da se prepričamo o tem, kako pomembna je lastnost določenih trajnic, da jeseni na lep način propadejo oziroma se posušijo, da jih lahko občudujemo še dolgo jesen in zimo. Seveda če sneg ne zapade in jih ne polomi. Če bi razmišljali samo o barvi cvetov, v vrt vsekakor ne bi sadili okrasnih trav, vendar bi bili zato jeseni in pozimi prikrajšani za marsikateri lep pogled, spreminjanje in raznolikost, ki spremlja razvoj trav in drugih trajnic, za katere so značilne zanimive jesenske in zimske silhete.

Spoznavanje trajnic in učenje o njih je stalen proces tako za nas, ki se z njimi ukvarjamo poklicno, kakor tudi za ljubitelje. Trajnice so zelo obsežna skupina okrasnih rastlin. Za primerjavo – v katalogih specializiranih vrtnarij v tujini jih najdemo preko 3000 različnih vrst in sort. Težko je poznati in imeti izkušnje z vsako izmed njih, poleg tega pa se vzporedno s poznavanjem in z izkušnjami spreminja tudi osebni okus in gledanje na posamezne rastline kakor tudi na vrt v ce-

▲ *Bergenia cordifolia* je zaradi lepih vednozelenih listov uporabna predvsem kot trajnica za obrobe gred ali kot pokrovna rastlina, saj z njo tla popolnoma prekrijemo.

loti. Če berem za nazaj svoj vrtnarski dnevnik, skoraj ne bi mogla reči, da sem ga pisala sama. Všeč so mi bile popolnoma druge trajnice kot danes. Na splošno lahko rečem, da so me očarale predvsem tiste, ki so bile bolj razkošno cvetoče in s čim bolj barvitimi cvetovi, posebno tiste z dvojnimi ali dvobarvnimi cvetovi so mi bile posebej pri srcu. Niti na misel mi ni prišlo, da bi se vprašala o njihovi oskrbi, kaj vse je treba storiti, da tako bogato cvetijo. Kaj šele o tem, kakšne so pred cvetenjem in po njem. Predvsem pa mi je zanimivo, da so me zanimale trajnice le kot posamezne, da o tem, kako jih lahko kombiniramo z drugimi, kako se vklaplajo v določeno okolje, na gredo z ostalimi in v vrt v celoti, sploh nisem razmišljala. Bolj so bile eksotične, hitreje sem jih opazila. Z leti se je moj pogled precej spremenil in dopolnil – na posamezno trajnico gledam bolj celostno, bi lahko rekli. Pomembna sta njen izgled in spreminjanje skozi vse leto, pomembni sta tudi njena oskrba in trpežnost. Predvsem pa to, da je lahko sama po sebi še tako lepa, to nič ne pomaga, če se lepo ne kombinira z dru-

gimi, če je ne vidimo kot del neke celote, pa naj bo to v posodi ali na vrtni gredi. Gojitelji rastlin poznamo vse svoje 'varovanke', vsaj tako naj bi bilo. Vendar pa lahko rečem, čeprav mi je kot gojitelju to težko priznati, da pri svetovanju in načrtovanju gred uporabljam le slabo polovico tistih, ki jih gojimo in jih imamo v izбору. Resnično le tiste, ki smo jih sami preizkusili v matičnih nasadih, ki sem jih večkrat videla v različnih lepih kombinacijah po vrtovih, in tiste, ki so se v strokovni literaturi večkrat pojavljale in uveljavile. Šele po vsem tem se mi zdijo, da jih lahko uspešno uporabljamo, da so v veselje našim strankam kakor tudi nam samim.

V nadaljevanju bom opisala ali omenila nekatere izmed teh trajnic, za katere menim, da zaslužijo posebno pozornost.

***Bergenia cordifolia*, bergenija** – njena vrednost so predvsem bleščeči temno zeleni in veliki listi, ki se jeseni rdečkasto obarvajo. Je vednozeleni trajnica, ki jo lahko sadimo tudi na zelo sončna mesta in v peščena tla, čeprav doslej tega še nisimo bili vajeni. Sadili smo jo namreč predvsem na senčna mesta. Zaradi lepih vednozelenih listov je uporabna predvsem kot trajnica za obrobe gred ali kot pokrovna rastlina, saj z njo tla popolnoma prekrijemo.

***Coreopsis verticillata* 'Moonbeam', lepe očke** – je znana trajnica, ki brez prestanke cveti rumeno celo poletje. Priporočam predvsem omenjeno sorto, ki se odlikuje po limonasto rumenih cvetovih. Cvetovi ostalih sort so ponavadi močno rumeni ali celo rdeče rumeni, kar ni v prid celotnemu spektru barv drugih rastlin, s katerimi jih lahko kombiniramo. Svetlo rumeni cvetovi sorte 'Moonbeam' so na prvi pogled manj vpadljivi, vendar pa v končnem očem veliko bolj dopadljivi in

◀ *Miscanthus sinensis* 'Gracillimus' je žarel v sivem decembrskem jutru.

LATINSKO IME	SLOVENSKO IME	LEGA	GOSTOTA (št. rastl./m ²)	RASTIŠČE	ČAS CVETENJA	VIŠINA (cm)	BARVA
<i>Bergenia cordifolia</i>	bergenija	S, PS	5–7	suho ali vlažno	IV–V	40	roza
<i>Coreopsis verticillata</i> 'Moonbeam'	lepe očke	S	5–9	vlažno rastišče	VII–IX	40	citronsko rumena
<i>Gaura lindheimeri</i>	gavra	S, PS	5–7	suho rastišče	VI–X	80–100	bela, rožnata
<i>Iris sibirica</i>	perunika	S, PS	6–9	suho ali vlažno ali mokro rastišče	V–VI	60–80	modra, bela, roza, vijoličasta
<i>Nepeta faassenii</i> 'Six Hills Giant'	mačja meta	S	5–8	suho rastišče	VI–X	50	svetlo modra
<i>Persicaria amplexicaulis</i>	dresen	S, PS	3–6	vlažno ali mokro rastišče	VII–XI	80–120	rožnata, rdeča, bela
<i>Sedum telephium</i> 'Herbstfreude'	hermelika	S	5–8	suho ali vlažno rastišče	IX–X	50	rdeča
TRAVE							
<i>Festuca glauca</i>	bilnica	S	6–12	suho ali vlažno rastišče	VI–VII	30	modri listi
<i>Miscanthus sinensis</i>	kitajski trstikovec	S	1–5	suho ali vlažno rastišče	IX–XI	100–200	rjavkasti, sivkasti odtenki
<i>Panicum virgatum</i> 'Squaw'	proso	S	5–8	suho ali vlažno rastišče	VII–X	100	rdeče rjava
<i>Pennisetum alopecuroides</i>	perjanka	S	4–6	suho ali vlažno rastišče	VIII–X	80	rdeče rjava

predvsem enostavnejši za kombiniranje z drugimi trajnicami. Lahko jih kombiniramo tudi s pastelnimi barvami, kot so cvetovi rožnate gavra, dresni in drugih.

Gaura lindheimeri, gavra – gavra je primer trajnice, ki smo se je pred leti bolj ali manj izogibali, dandanes pa je ena izmed bolj popularnih. Njen izgled v lončku je namreč precej neugleden, njeni listi so pikasti in izgledajo, kot da bi bili napadeni od kakšnega škodljivca. Stranke so se le stežka odločale za izbiro te trajnice, vendar pa je to rastlina, ki neutrudno cveti celo poletje, njeni cvetovi so kot majhni beli ali rožnati metuljčki. Posebno lepa je na sončnih legah, zlasti z okrasnimi travami in bolj robustnimi trajnicami, kot je ameriški slamnik, *Echinacea purpurea*, dresen, *Persicaria amplexicaulis*, trajnimi sončnicami, *Helianthus* 'Lemon Queen', in nekaterimi drugimi.

Iris sibirica, sibirski perunika – znana trajnica, ki smo jo včasih sadili ob robove ribnikov, saj lahko raste tudi v vlažnih in delno poplavljenih tleh. Njena okrasna vrednost so lepi suličasti listi, ki rastejo v šopih, ki nekoliko spominjajo na šope

okrasnih trav. Zacveti že maja oziroma na začetku junija, kar ji daje posebno vrednost, saj v tem času ne cveti prav veliko višje rastočih trajnic. Jeseni se njeni listi lepo rumeno obarvajo, zanimivi pa so tudi suhi plodovi.

Nepeta x faassenii 'Six Hills Giant', mačja meta – nižje rastoča trajnica, ki se lepo dopolnjuje z ostalimi trajnicami, omenjenimi v tem prispevku. Odlikuje se po modrih cvetovih in sivo modrih listih, ki ostanejo sveži še dolgo v jesen. Lansko jesen so ohranili svojo barvo do sredine decembra. Cveti celo poletje.

Persicaria amplexicaulis, dresen – izjemno trpežna in bogato cvetoča trajnica, ki je primerna za sajenje tako na bolj mokra kakor tudi suha rastišča. Poznamo različne sorte, ki cvetijo rdeče, rožnato ali belo. Njena vrednost je v trpežnosti, nezahtevnosti in neutrudnem cvetenju – cveteti začne na začetku poletja in cveti do prve slane. Odcvetelih cvetov ni treba sproti odstranjevati. Primerna je za sajenje tudi na večjih površinah.

Sedum telephium 'Herbstfreude', hermelika – hermelike so priljubljene in znane

jeseni cvetoče trajnice. Meni pa je posebej pri srcu ravno sorta 'Herbstfreude' ali 'Autumn Joy', saj zacveti nekoliko pozneje, cvetovi in tudi sama rastlina pa ostanejo lepi še pozno v jesen. V primerjavi z drugimi sortami hermelik je ta manj občutljiva na dež. Barva cvetov pa se jeseni najlepše spreminja – od jabolčno zelenih popkov preko rožnate do temno rdeče, skoraj rjave pozno jeseni.

V tem prispevku sem omenila trajnice, ki rastejo predvsem na sončnih legah. Med njimi vsekakor ne smem pozabiti omeniti okrasnih trav, posebno kitajskega trstikovca, *Miscanthus sinensis*, japonske perjanke, *Pennisetum alopecuroides*, okrasnega prosa, *Panicum virgatum*, in vednozelenih sive ovčje bilnice, *Festuca glauca*, ki po moji presoji zaslužijo mesto med zgoraj naštetimi trajnicami.

Seveda pa je tudi med v senci rastočimi trajnicami kar lepo število takih, ki si zaslužijo poseben članek. Morda v kakšni od prihodnjih števil, vsekakor pa vas bomo v prihodnji številki naše revije seznanili z novostmi med trajnicami za prihajajočo pomladansko sezono.

Sedum telephium 'Herbstfreude', hermelika – barva cvetov te sorte se preko poletja lepo spreminja – od jabolčno zelenih popkov preko rožnate do temno rdeče, skoraj rjave pozno jeseni. Na fotografiji z listi krvomočnice, *Geranium macrorrhizum*.

Coreopsis verticillata 'Moonbeam', lepe očke – svetlo rumeni cvetovi so na prvi pogled manj vpadljivi, vendar pa v končnem očem veliko bolj dopadljivi in predvsem lažji za kombiniranje z drugimi trajnicami.

